Några ord om av Sveriges mest intressanta och erkända konstnärer som bott på Stenungsön.

Flera av de duktiga Göteborgskoloristerna bodde på Stenungsön under 1900-talet.
År 1920 börjar Tor Bjurström som lärare på Valands målarskola i Göteborg. Han får många mycket begåvade elever såsom Ragnar Sandberg, Ivan Ivarsson, Inge Schiöler Folke Andréasson, Karin Parrow, Erling Ärlingsson m.fl. De elever som gick för Tor Bjurström under 1920 talet kallades sedermera för Göteborgskoloristerna. Färganslaget uttrycker vanligen hos dem ett sinnestillstånd eller ett förtätat ögonblick.

Ragnar Sandberg.

”En slängig vagabond från hamn och hav med doft av solig sälta men också av frän tång kring sin palett” så beskrivs Ragnar Sandberg av konstkritikern Gustaf Näsström år 1939.

Ragnar Sandberg längst till vänster tillsammans med sin familj i trädgården till Sandbergska huset på Strandvägen.

Ragnar Sandberg föddes den 16 februari1902 i Sanne i Bohuslän. År 1915 flyttar familjen till Stenungsund där familjen driver en handelsbod som förläggs till det ”Gula Huset” på Strandvägen vilket revs 1973 och som också kallades ”Sandbergska Huset”.

”Sandberska Huset” (med tornen) och bryggan.

”Det blev mycket protester bland stenungsundsborna som ville ha huset kvar som kulturminne, men en morgon var det borta till mångas sorg. På samma plats ligger idag kvarteret med SE-banken invid Stenungs Torg. Till huset hörde också en lång brygga, denna har Ragnar Sandberg använt som motiv i sitt måleri vid många tillfällen. Även konstnären Ivan Ivarsson använde sig av bryggmotivet, men då sett från Stenungsön. Teckning och författarskap är andra exempel på begåvningar som Ragnar Sandberg hade förutom att måla. Ragnar gör ett avbrott i målarstudierna och reser till Japan och Vladivostok tillsammans med målarkamraten David Larsson. Vid återkomsten till Sverige vistas han ett par år hemma hos familjen i Stenungsund, då en idyllisk badort med sekelskiftes villor kring vattnet. Det är en tid av sökande hos Ragnar - skall han skriva eller fortsätta att måla? Kanske är det Ivan Ivarsson kamraten från Valands konstskola som får honom att ta upp måleriet igen. Målningar av badande, bryggmiljöer, kvinnor som matar måsar, kustnära motiv, frukter, stadsmiljöer var vanliga.

Motiv från bryggan. Tornhuset till höger är ”Sandberska Huset”.

I många målningar från Stenungsund kan man se vita sommarhus på Stenungsön ligga i bländande morgonljus tvärs över ”Sundets” speglande vatten. Ragnar Sandberg har sagt vid ett tillfälle att det rosa ljuset som finns runt Stenungsund och Stenungsön har han inte kunnat finna någon annanstans. Man kan faktiskt ibland se detta rosa ljus runt Stenungsön om man är observant, samma rosa färg som finns i flera av Sandbergs målningar.

Ragnar Sandberg hade en äldre bror Mauritz som var mycket stolt över sin yngre bror. Mauritz kallades för Moje och spelade fotboll i bl.a. i IFK Göteborg och SIF Stenungsund och var dessutom flerfaldig landslagsspelare. Brodern inspirerade säkert Ragnar till hans fotbollsbilder. I dessa målningar arbetade Ragnar mycket med rörelse och färger.

1947 bli Sandberg professor i teckning vid konstakademien i Stockholm dit han flyttar samma år. Till professor i måleri vid Konsthögskolan i Stockholm utnämns han år 1949.

År 1960 gifter han sig med konstnärinnan Birgit Broms. De får dottern Helen som också senare väljer den konstnärliga banan. I mitten på 1960-talet köper Ragnar Sandberg ett hus på Stenungsön där familjen tillbringar somrarna. Huset ligger mitt på norra Stenungsön (von Posts Väg). Han återvänder nu i måleriet till flera av 30-talets motiv: måsar, badande etc.

Ragnar Sandberg var mycket vänlig och ödmjuk när man träffade honom. Han och hans hustru konstnärinnan Birgit Broms var ett mycket tjusigt par som förgyllde Stenungsön och Stenungsund med sin sommarvistelse. Det är med stor glädje som vi ”Öbor” får uppleva Stenungsöns och Stenungsunds vackra motiv sedda ur en konstnärs ögon. År 1972 arrangerar Ragnar Sandberg en s.k. ”Retrospektiv”, eller tillbakablickande, utställning på Konstakademien i Stockholm. Strax därpå, den 19 nov.1972, avlider Ragnar Sandberg 70 år gammal.

Karin Parrow.
- kvinna och kolorist.

År 1900 den 4mars föds Karin Parrow på Vinga, Göteborg, som dotter till Carl Gunnar Taube, fyrmästare på ön, och Julia Sofia Jacobsdotter. Tillsammans får de tretton barn, åtta pojkar och fem flickor. Hemmet beskrivs som ljust och varmt där konstnärliga anlag uppmuntrades. Storebror Evert blir sedan mera känd som ” nationalskald ”och den äldre systern Märta Taube-Ivarson blir skulptör och gifter sig med Ivan Ivarson.

Under år 1925 bor Karin Parrow i Paris och utbildar sig på en konstskola. Under år 1926 började Karin Parrow på Valand och hade då Tor Bjurström som lärare och samtidigt blev hon kamrat med de begåvade elever som redan gick där. Hon gifte sig också detta år med Torsten Parrow. Han var sjökapten och var borta under långa perioder. År 1930 återvänder Karin Parrow till Paris för vidare utbildning. Torsten Parrow tycks helhjärtat ha stöttat henne i hennes konstnärliga strävanden. Hennes motivkrets på 30-talet är främst landskap, stilleben, och porträtt. Under 30- och 40- talet är Karin Parrow en flitig utställare och recensionerna är positiva och betonar nu hennes självständighet och konstnärliga mognad.

Varför vet vi så lite om Karin Parrow? Hon ställde ut flitigt och hon är inte okänd för den konstintresserade, men varför omnämns hon sällan bland de konstnärer som vi idag känner som Göteborgskolorister? Kan det bero på att Karin Parrow var kvinna? Hon är som bekant inte ensam. Hon delar sitt öde med många andra kvinnor, som har ansetts begåvade som konstnärer, men som ändå försvunnit ur konsthistorien. Karin Parrow blir dock mer och mer uppskattad runt om i Sverige för sitt måleri.

Mellan åren 1939-1946 bor familjen med dottern Julia sommartid på Lagmansvägen på Stenungsön. Julias sommarminne från Ön var familjens fiske med manettrådar på kroken ! 1946 köper Karin och Torsten Parrow huset på Islandsberg, beläget på

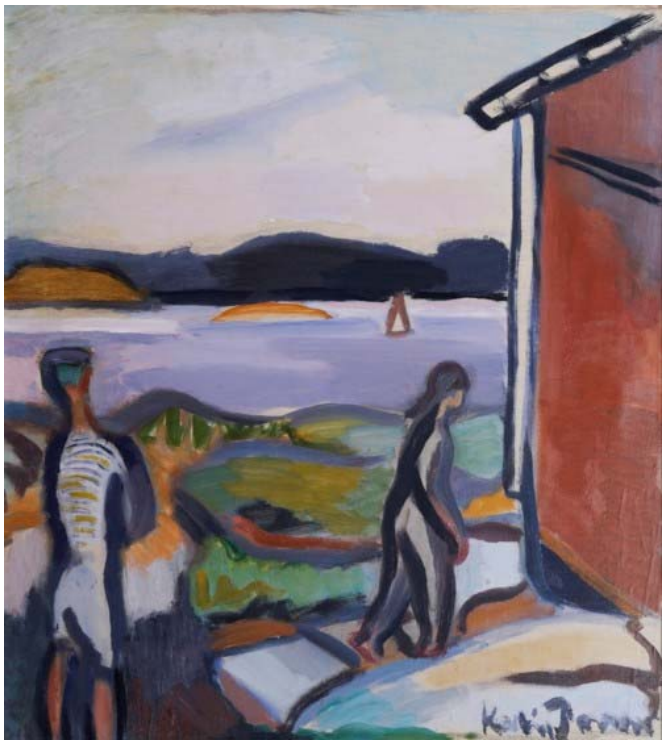
Vy från Islandsberg.

Skaftölandet, där de bor på somrarna. Karin Parrow målar många motiv därifrån mellan1950 fram till sin död och under tiden hade hon ett flertal utställningar. Hon är en arbetsmyra och arbetar ofta långt in på nätterna. Sin sista utställning har hon på galleri Majnabbe 1983 i Göteborg.

Segelbåtar, Stenungsön 1934.

Hennes egna ord får avsluta: ”En handfull bilder tycker jag själv att jag har lyckats med. Att göra en bild är något av det svåraste som finns”.

Karin Parrow avled den 4 januari 1984, 84 år gammal.

Erling Ärlingsson

(Värmlänningen bland Göteborgskoloristerna som bodde på Stenungsön)

Värmlänningen Erling Ärlingsson föddes i stora Kils socken i södra ändan av Fryken. Från dessa trakter har han målat många tavlor senare i sitt liv. 1922 kommer Erling Ärlingsson till Göteborg för att arbeta på Eriksbergsvarvet. För 50 öre i timman fick han lära sig att nita, smida m.m. Han var då 18 år och kunde inte släppa tanken på konsten. Han sökte till Valands konstskola i Göteborg, blev godkänd och snart god vän med de övriga begåvade eleverna som gick för Tor Bjurström. Han fortsatte några år på Valands konstskola och därefter for Erling Ärlingsson, Karin Parrow, Inge Schiöler och några andra från konstskolan till Paris och gick på målarskola där.

Hur hamnade då Erling Ärlingsson på Stenungsön?
Jo, hans gode vän Rune Brodin bodde vid Skomakarviken. Det är från denna viks bergknallar han målar sina dukar med motiv över Askeröfjorden.

Vy från Skomakarviken.

Erling Ärlingsson älskade vyerna från västra Stenungsön vilket gjorde att han målade endast från den sidan av Ön. Åtskilliga somrar
gästade Erling sin vän Rune Brodin och de gav sig ofta ut på en båttur utefter kusten. Rune har berättat att plötsligt kunde Erling ropa ”stopp, stopp, stopp”, då hade målaren fått syn på ett motiv och då var det var bara att stoppa motorn och gå iland för då ville han omedelbart sätta igång och måla.

Vy från Skomakarviken med Rune Brodins byssja.

Erling Ärlingsson var en mycket stor konstnär och målade underbara stilleben samt motiv från den värmländska naturen, där framförallt forsar ofta förekommer i hans tavlor.

Sitt goda hjärta visade han då han hälsade på Inge Schiöler på S:t Jörgens mentalsjukhus och det var endast honom som Inge Schiöler talade med när han var riktigt sjuk. Han gav också Schiöler ritmaterial på sjukhuset och uppmuntrade honom att börja måla igen.

Båtar på havet.

Det är intressant att en värmlänning fängslas så av Askeröfjorden och att flera målningar är gjorda på Stenungsön.

Erling Ärlingsson avlider1983 i Värmland 79 år gammal.

Ivan Ivarson – Den store färgdyrkaren på Ön.

Ivan Ivarson föddes i Göteborg den 20 juli år 1901. Ungdomsåren förflöt i hemstaden och under somrarna vistades han i Hjärtum vid Göta Älv, varifrån föräldrarna härstammade. Hösten 1922 började Ivarson som elev hos Tor Bjurström på Valands målarskola i Göteborg. Bjurström lade intet akademiskt tvång över undervisningen utan lät var och en av sina elever pröva sig fram till de uttryckssätt, som bäst svarade mot den egna personligheten. Detta passade färglyrikern Ivarson ypperligt och några år senare kom ett av Ivarsons klassiska utlåtanden ”spelar inte färgen första rollen, kan det visserligen vara konst men icke måleri”, och dessa ord kunna sättas som rubrik över den utveckling som nu följer i hans liv.

Ivarsson gör utlandsresor åren1926 och 1927 det senare året med understöd av Torgny Segerstedt. Resorna går till Paris, Italien med besök i Florence Cagnes och Antibes i sydfrankrike, där han genomgår en utveckling av betydelse för hela sin framtid.
Våren 1928 ingår Ivarson i Paris äktenskap med skulptrisen Märta Taube, som varit hans kamrat på Valands målarskola. Han upp lever nu en lycklig tid i sitt liv, han målar bl.a. sin hustru sittande på en stol i trädgården med sonen Per i sina armar.

Badande flicka

”Ty att måla det är främst att dikta i färg” dessa ord av Ivarson karakteriserar hans konstvilja under en tid i Helsingör.

I augusti 1929 besökte han Stenungsön och fastnade omedelbart för den vackra omgivningen. Kommande vinter tillbringades i Göteborg, men de båda följande somrarna återvänder han till Stenungsön där han fick möjlighet att hyra ett litet hus vid södra delen av ön, vilken invånarna i Stenungsund idag kallar ”Hawaii” och är en av kommunens badplatser. Han använde ett enkelt badhus till ateljé.

Badhuset, Södra Stenungsön 1930.

I denna enkla men fina miljö skapar han några av sina mest kända verk. Under Stenungsötiden har Ivan Ivarsson en hetare kolorit och en starkare betoning av kontrasterna. Han målar många bilder med sin hustru, sonen, stranden, klipporna och havet runt Stenungsön. Familjen levde under knappa omständigheter och fiskade ofta för att få mat för dagen. Ivan Ivarson trivdes mycket bra på Stenungsön och det är fantastiskt och glädjande att han skapat och efterlämnat så många härliga målningar från Stenungsön.

Sommar på Stenungsön.

Från 1932 lever sedan Ivan Ivarson skild från sin familj i Göteborg. Han målade många olika motiv under åren men hans fina blomsterstycken återkom han med hela sitt liv. Under göteborgstiden fyllde han duk på duk med de skönaste blomstermotiv och det är särskilt genom dessa hans konst blivit känd och populär’.

Få är väl så kända för sina blå färger som Ivan Ivarson. Ett annat starkt och känt uttryck från honom är ” Jag skulle vilja äta färgen”.
Försommaren 1939 besökte Ivan Ivarson Paris och avled där plötsligt den 26 juni innan han ännu fyllt 40 år.

Redan året därefter visades en minnesutställning, som klargjorde hans konstnärliga gärning. Han är koloristen, som lärt oss förstå färgernas ljuva, känslosamma passionerade språk. Han är färglyrikernas mästare.

Gunvor Holmstedt